

HE 190/2016 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen Pankin virkamiehistä annettua lakia siten, että ennen 1 päivää tammikuuta 1992 alkaneeseen palvelussuhteeseen sovellettavaa 60 vuoden eläkeikää korotetaan vuosittain vuoden 2018 alusta lukien vastaavalla periaatteella kuin julkisten alojen ammatillista eläkeikää on säädetty korotettavaksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että Suomen Pankin virkamiesten eroamisikä korotetaan asteittain 70 vuoteen vastaamaan yleistä valtion virkamieslaissa säädettyä virkamiesten eroamisikää vuoden 2018 alusta lukien.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

PERUSTELUT

1 Johdanto

Suomen Pankin virkamiesten eläkkeiden määräytymisperusteista ja eläkeistä on säädetty tarkemmin Suomen Pankin eläkesäännössä. Suomen Pankin virkamiesten erityisasema on näkynyt heitä koskeneessa eläkesäännöstössä. Ero muuhun valtion virkamiehiä koskevaan sääntelyyn kuin myös eläkesääntelyyn on kuitenkin kaventunut erityisesti viimeisinä vuosikymmeninä. Tähän yhdenmukaistumisen kehitykseen liittyy myös Suomen Pankin pankkivaltuuston viimeksi joulukuussa 2015 hyväksymä ehdotus rajatun virkamiesryhmän eläke-etuuksien muuttamisesta vastaamaan paremmin yleistä eläkesääntelyn kehitystä.

2 Nykytila

Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 58 §:n mukaisesti oikeus pankin varoista kustannettavaan eläkkeeseen määräytyy soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin valtion eläketurva. Tarkemmat määräykset eläkkeen ja perhe-eläkkeen maksamisesta ja eläketurvasta muutoin annetaan Suomen Pankista annetun lain (214/1998) 11 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaisesti eläke- ja perhe-eläkesäännöillä.

Pankkivaltuusto on edellä mainitun lain nojalla ja Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 17 luvun mukaisesti vahvistanut Suomen Pankille eläkesäännön viimeksi 15 päivänä joulukuuta 2006.

Suomen Pankin eläkesäännön 1 §:n 1 momentin mukaan Suomen Pankin palvelusuhteessa olevan virkamiehen oikeus pankin varoista kustannettavaan eläkkeeseen määräytyy valtion eläkelaislaissa (1295/2006) säädetyn eläketurvan mukaisena ottaen huomioon soveltuvin osin lain tarkoitus ja soveltamisala (1 luku), eläke- ja kuntoutusedut (2 luku), eläkkeen määräytyminen (3 luku), perhe-eläke (4 luku), eläkkeiden hakeminen ja ennakkopäätökset (6 luku) ja eläkkeen maksaminen (8 luku). Muutoksenhakua (12 luku) varten on vakuutusosoikeus.

Suomen Pankin virkamiesten eroamisikä on Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 27 §:n mukaan 68 vuotta. Virkamiehen virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän.

Suomen Pankissa on Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 58 §:n mukaisesti soveltuvin osin noudatettu valtion eläketurvaa koskevia säännöksiä. Suomen Pankissa on ollut voimassa alhaisempia eläkeiä, joita aikaisemmissa eläkeuudistuksissa on valtiota seuraten suojattu. Suomen Pankin eläkesäännössä on tarkemmin säädetty eläkeiän määräytymisestä. Suomen Pankin 1 päivänä tammikuuta 2005 voimaantulleen eläkesäännön voimaantulosäännöksessä viitataan henkilökohtaisella eläkeiällä kahteen erityyppiseen järjestelyyn.

Vuonna 2005 voimaan tulleen eläkesäännön voimaantulosäännön 14 kohdassa suojattiin alemmat eläkeiät (ennen 3 päivänä toukokuuta 1977 voimassa ollut 55 vuotta, ennen 1 päivänä tammikuuta 1992 voimassa ollut 60 vuotta sekä ennen 1 päivänä joulukuuta 1993 voimassa ollut 63 vuotta). Pankkivaltuuston 10 päivänä maaliskuuta 1994 hyväksymällä eläkesääntömuutoksella on eläkeikää muutettu takautuvasti niin, että ns. vanhan edunsaajan eläkeikä on 65 vuotta, jos hän on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jos hänellä ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viittä vuotta Suomen Pankin eläkesäännön mukaista eläkejaksi luettavaa palvelusaikaa. Eläkeikä 63 vuotta poistui tällä muutoksella. Edellä mainitut eläkeiät nimettiin

HE 190/2016 vp

henkilökohtaiseksi eläkeiäksi. Tällä ryhmällä ei kuitenkaan ole vastinetta uudessa julkisten alojen eläkelaisissa. Julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain (82/2016) 5 §:ssä säädetään seuraavasti. Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä työntekijällä on ennen vuotta 1995 voimassa olleen palveluksensa perusteella vahvistettu henkilökohtainen, kunnallisen eläkelain (549/2003), jäljempänä KuEL-laki, mukainen painotettu taikka valtion eläkelain (1295/2006), jäljempänä VaEL-laki, ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (261/2008, kumottu 29.1.2016 annetulla lailla 82/2016) mukainen porrastettu, eläkeikä, ja jos tämä eläkeikä on alempi kuin julkisten alojen eläkelain 10 §:ssä säädetty alin vanhuuseläkeikä, työntekijällä on oikeus jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle henkilökohtaisen eläkeiän täytettyään edellyttäen, että muut julkisten alojen eläkelain vanhuuseläkkeelle jäämisen edellytykset täyttyvät. Nämä valtion henkilökohtaiset eläkeiät vastaavat Suomen Pankin vuoden 2005 eläkesäännön voimaantulosäännöksen kohdassa 15 määriteltyjä henkilökohtaisia eläkeikiä, joita sovelletaan pankkitarkastusvirastosta siirtyneeseen henkilökuntaan (11 henkilöä). Viimeksi mainitulla ryhmällä henkilökohtaiset eläkeiät vaihtelevat 64 vuoden ja 64 vuoden 8 kuukauden välillä. Näitä eläkeikiä ei esitetä Suomen Pankissa muuttaviksi. Tässä ryhmässä henkilöillä on oikeus jäädä eläkkeelle yleisessä eläkeiässä, mutta jäädessään eläkkeelle vasta henkilökohtaisessa eläkeiässä he saavat korkeammat eläkekarttumat hyväkseen.

Suomessa on toteutettu eläkeuudistus, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Eläkeiän alaikäraja nousee vuodesta 2018 alkaen 63 vuodesta asteittain 65 ikävuoteen myös julkisilla aloilla. Muutos koskee vuonna 1955 ja sen jälkeen syntyneitä ikäluokkia. Myös ammatilliset eläkeiät nousevat. Uudistuksen yhteydessä otetaan käyttöön tavoite-eläkeikä, joka korvaa elinaikakertoimen vaikutusta. Henkilökohtaiset porrastetut eläkeiät säilyvät ennallaan. Eläkeuudistus ei vaikuta nykyisten eläkkeensaajien eikä vuonna 2016 eläkkeelle jäävien eläkeisiin.

Suomessa on ennen edellä mainittua eläkeuudistusta ollut käytössä niin sanottu joustava vanhuuseläkeikä vuoden 2005 alusta lähtien, jonka mukaan vanhuuseläkkeelle on voinut jäädä 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana. Vuoden 2005 alusta voimaan tulleiden säännösten mukaan vanhuuseläkkeelle on voinut julkisilla aloilla jäädä halutessaan 63 ja 68 vuoden iän täyttämisen välisenä aikana, henkilökohtaisessa eläkeiässä, ammatillisessa eläkeiässä tai eroamisiässä.

Ammatilliset eläkeiät poistuivat julkisilta aloilta 1 päivänä heinäkuuta 1989 lukien ja niiden piirissä olevat saivat valita säilyttivätkö ammatillisen eläkeikänsä. Vuoden 2005 julkisten alojen eläkeuudistuksessa ammatillisiin eläkeikiin ei tehty muutoksia.

Julkisen sektorin henkilökohtaisten eläkkeiden ikärajoja ei vuoden 2017 eläkeuudistuksessa nosteta, sillä ne ovat jo nykyisin yleensä korkeampia kuin vanhuuseläkkeen alaraja. Julkisella sektorilla eläkeikä oli 1990-luvulle tultaessa 63 ja yksityisellä 65 vuotta. Lama-aikana julkisella puolella siirryttiin 63–65 vuoden alarajaan. Sitä ei alennettu, vaikka yksityisellä puolella ikäraja pudotettiin myöhemmin 63 vuoteen.

Suomen Pankissa 1 päivänä joulukuuta 1993 voimaan tulleen eläkesäännön muutoksen myötä uusien palvelussuhteiden eläkeiäksi määrättiin 65 vuotta. Sitten Suomen Pankin eläkesääntöä muutettiin maaliskuussa 1994 takautuvasti säännöksillä, jotka tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994, jolloin myös sellaisen niin sanotun vanhan edunsaajan eläkeiäksi määrättiin 65 vuotta, jos hän oli syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jos hänellä ei ollut vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viittä vuotta Suomen Pankin eläkesäännön mukaista eläkejaksia luettavaa palvelusaikaa. Eläkeikä 63 vuotta poistui käytännössä tällä säännöksellä.

HE 190/2016 vp

Vuoden 2005 alusta voimaan tulleiden Suomen Pankin eläkesäännön muutosten yhteydessä päätettiin eräiden alhaisempien eläkeikien säilyttämisestä voimaantulosäännöksen kohdissa 14 ja 15 seuraavasti.

14. Sen estämättä, mitä Suomen Pankin eläkesäännön muuttamisesta tehdyn pankkivaltuuston päätöksen (26.5.1989) voimaantulosäännöksessä vahvistetaan, sellaisella edunsaajalla, jonka vanhuuseläkeikä on ennen 3.5.1977 voimassa olleiden 3 §:n 1 momentin säännösten mukaan 55 vuotta tai ennen 1.1.1992 voimassa olleiden 3 §:n 1 momentin säännösten mukaan 60 vuotta taikka [ennen 1.12.1993 voimassa olleiden 3 §:n 1 momentin säännösten mukaan 63 vuotta] (henkilökohtainen eläkeikä), on oikeus vanhuuseläkkeeseen henkilökohtaisessa eläkeiäsään, jos edunsaajan palvelus jatkuu yhdenjaksoisesti kyseiseen eläkeikään asti. Näiden eläkesääntömuutosten voimaantulosta lukien palvelus katsotaan yhdenjaksoiseksi, jos eläkesäännön 1 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

15. Sen estämättä mitä 14 momentissa vahvistetaan, näiden eläkesääntömuutosten 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilökohtainen eläkeikä on mainitussa kohdassa tarkoitettulla uudella edunsaajalla 65 vuotta. Mainitussa kohdassa tarkoitettujen vanhan edunsaajan henkilökohtainen eläkeikä on 65 vuotta, jos hän on syntynyt vuoden 1959 jälkeen tai jos hänellä ei ole vuoden 1994 loppuun mennessä vähintään viittä vuotta eläkesäännön mukaan eläkeajaksi luettavaa palvelusaikaa. Muiden kuin edellisessä virkkeessä tarkoitettujen vanhojen edunsaajien henkilökohtainen eläkeikä määräytyy vuoden 1994 loppuun mennessä eläkeajaksi luettavan palvelusajan perusteella seuraavasti:

<i>Eläkeaikaa vähintään</i>	<i>Eläkeikä</i>
<i>30 vuotta</i>	<i>63 vuotta</i>
<i>25 vuotta</i>	<i>63 vuotta 4 kuukautta</i>
<i>20 vuotta</i>	<i>63 vuotta 8 kuukautta</i>
<i>15 vuotta</i>	<i>64 vuotta</i>
<i>10 vuotta</i>	<i>64 vuotta 4 kuukautta</i>
<i>5 vuotta</i>	<i>64 vuotta 8 kuukautta</i>

Edellä lainatun Suomen Pankin eläkesäännön perusteella, myös Suomen Pankin virkamiesten henkilökohtaiset eläkeiät ovat ylittäneet nyt muutettavaksi ehdotetun 60 vuoden eläkeiän.

Ehdotus Suomen Pankin eläkeikien muuttamisesta koskee vain eläkeikään 60 vuotta oikeutettuja. Kaikki eläkeikään 55 vuotta oikeutetut ovat jo eläkeiässä ja viitattuun 63 vuoden eläkeikään siirtymäsäännöksen kriteerit täyttäviä henkilöitä ei soveltamisjakson lyhydestä johtuen ole ollut lainkaan.

Suomen Pankin Henkilöstöyhdistys rinnastaa Suomen Pankin alemmat eläkeiät julkisten alojen henkilökohtaisiin eläkeikiin, joita ei nyt toteutettavan eläkeuudistuksen yhteydessä muuteta. Suomen Pankin eläkesääntö ei tunne lainkaan ammatillisia eläkeikiä. Henkilöstöyhdistyksen näkemyksen mukaan vuonna 2004 Suomen Pankin alemmat eläkeiät nimenomaisesti haluttiin erottaa ammatillisesta eläkeiästä ja säännellä niistä poikkeavasti. Henkilöstöyhdistys ei siten katso perustelluksi ammatillisten eläkeikien muutosten analogista soveltamista kyseisiin eläkeikiin.

Suomen Pankin virkamiesten eroamisiästä on säädetty viimeksi vuonna 2004, jolloin eroamisiäksi säädettiin 1 päivästä tammikuuta 2005 lukien 68 vuotta. Myös tuolloin eroamisiän nostossa seurattiin valtion virkamiesten eroamisiän muutosta. Valtion virkamiesten eroamisiäkää on nostettu nyt liittyen yleiseen eläkeuudistukseen vastaamaan vanhuuseläkeiän

HE 190/2016 vp

rajojen muutoksia ja eläkekarttuman ikärajamuutoksia. Laki valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta (193/2016) tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2016. Tällä lain muutoksella virkamiesten yleinen eroamisikä nostettiin 70 vuoteen asteittain siten, että eroamisikä on vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuotta, 1958–1961 syntyneillä 69 vuotta ja 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 2 §:n 2 momentin mukaan: *'Finanssivalvonnan hallintoon sovelletaan tämän lain lisäksi Suomen Pankista annettua lakia (214/1998), Suomen Pankin virkamiehistä annettua lakia (1166/198) ja muita Suomen Pankkia koskevia säännöksiä, jollei tässä laissa toisin säädetä.'* Suomen Pankin virkamiehiä koskeva eläkeikä- ja eroamisikä sääntely tulevat siten sovellettavaksi myös Finanssivalvonnan virkamiehiin.

3 Ehdotetut muutokset

Lakiesityksessä ehdotetaan korotettaviksi tarkemmin määritellyn virkamiesryhmän ennen 1 päivänä tammikuuta 1992 alkaneeseen palvelussuhteeseen kohdistuvaa Suomen Pankin eläkesäännön mukaista eläkeikää, joka ei automaattisesti seuraisi yleistä eläkeiän uudistusta seuraavasti.

Jos Suomen Pankin eläkesäännön mukainen eläkeikä virkamiehellä, jonka palvelussuhde Suomen Pankkiin on alkanut ennen 1 päivänä tammikuuta 1992 täyttyy vuonna

- 2018, eläkeikää korotetaan kolmella kuukaudella;
- 2019, eläkeikää korotetaan kuudella kuukaudella;
- 2020, eläkeikää korotetaan yhdeksällä kuukaudella;
- 2021, eläkeikää korotetaan vuodella;
- 2022, eläkeikää korotetaan vuodella ja kolmella kuukaudella;
- 2023, eläkeikää korotetaan vuodella ja kuudella kuukaudella;
- 2024, eläkeikää korotetaan vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;
- 2025 tai sen jälkeen, eläkeikää korotetaan kahdella vuodella.

Esityksellä ei ole suoraa vastinetta julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016, jäljempänä JuEL-laki) tai sen voimaanpanolaissa, mutta esitetty eläkeiän korotusperiaate vastaa julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain 6 §:ssä säädettyä ammatillisten eläkeikien muutosta. Henkilökohtaisesta eläkeiästä säädetään julkisten alojen eläkelain voimaanpanolain 5 §:ssä. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan seuraavasti. Vuoden 1995 eläkeuudistuksen yhteydessä vahvistettiin silloin palveluksessa olleille kunnan, valtion, kirkon ja Kansaneläkelaitoksen työntekijöille, jotka olivat syntyneet ennen vuotta 1960, henkilökohtainen eläkeikä. Eläkeikä määräytyi hieman eri tavalla KuEL-lain ja VaEL-lain piiriin kuuluvilla. Kunnallisessa eläkejärjestelmässä painotettu eläkeikä laskettiin päivän tarkkuudella 63 ja 65 vuoden välille ja valtion eläkelain soveltamisen piirissä se määräytyi neljän kuukauden porrastuksin. Henkilökohtaisella eläkeiällä on se merkitys, että palvelemalla sinne saakka, työntekijällä on oikeus ennen vuotta 1995 karttuneeseen lisäeläkeosuuteen. Nämä henkilökohtaiset eläkeiät ovat yleisesti ottaen korkeammat kuin JuEL-lainmukainen alin vanhuuseläke eri ikäluokille olisi. Henkilökohtaisen eläkeiän piiriin kuuluu kuitenkin joitakin vuonna 1959 syntyneitä, joilla henkilökohtai-

nen eläkeikä on tulevaa alinta vanhuuseläkeikää 1–2 kuukautta alhaisempi. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että näillä työntekijöillä olisi kuitenkin oikeus jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle tässä alinta vanhuuseläkeikää alemmassa eläkeiässä. Näitä henkilöitä on yhteensä noin 1300 ja he kuuluvat KuEL-lain piiriin.

Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 58 §:n mukaisesti oikeus pankin varoista kustannettavaan eläkkeeseen määräytyy soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin valtion eläketurva. Vuoden 2017 eläkeuudistus muuttaa eläkeikä ja Suomen Pankki seuraa muutosta omassa järjestelmässään. Suomen Pankin alemmat eläkeiät ovat olleet pankin omia päätöksiä eikä niillä kaikilta osin ole vastaavuutta valtion eläkejärjestelmässä.

Laki Suomen Pankin virkamiehistä ei tunne ammatillisen eläkeiän käsitettä. Suomen Pankin virkamiesten eläkeikä on määräytynyt tarkemmin Suomen Pankin eläkesäännön mukaan. Suomen Pankin eläkesääntöä on muutettu useaan otteeseen viimeisten vuosikymmenien aikana. Viimeisin muutos on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007.

Ehdotuksen mukaan Suomen Pankin virkamiehistä annettuun lakiin lisättäisiin uusi 58 b §, jossa säädettäisiin asteittain nousevasta eläkeiästä säännöksessä määritellyn ikäryhmän osalta seuraavasti. Ennen 1 päivänä tammikuuta 1992 alkaneeseen Suomen Pankin palvelussuhteeseen sovellettavaa 60 vuoden eläkeikää korotetaan siten, että jos Suomen Pankin eläkesäännön mukainen eläkeikä täyttyy vuonna 2018, eläkeikää korotetaan kolmella kuukaudella 2019, eläkeikää korotetaan kuudella kuukaudella 2020, eläkeikää korotetaan yhdeksällä kuukaudella 2021, eläkeikää korotetaan vuodella 2022, eläkeikää korotetaan vuodella ja kolmella kuukaudella 2023, eläkeikää korotetaan vuodella ja kuudella kuukaudella 2024, eläkeikää korotetaan vuodella ja yhdeksällä kuukaudella ja 2025 tai sen jälkeen, eläkeikää korotetaan kahdella vuodella. Tätä enempää eläkeikä ei nousisi. Eläkeikä ei myöskään pykälään ehdotetun viittaussäännön perusteella voisi nousta koskaan yli oman ikäluokan alimman vanhuuseläkeiän. Vastaavansisältöinen säädös on annettu julkisten alojen eläkelain voimaanpanolaissa.

3.1 Virkamiehen eroamisikä

Suomen Pankin virkamiehistä annetussa laissa säädettyä yleistä eroamisikää esitetään nostettavaksi vastaavasti kuin on tehty valtion virkamieslaissa. Virkasuhde päättyisi ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa viranhaltijan täyttäessä eroamisikänsä. Julkisten alojen eläkelaisissa alin vanhuuseläkeikä hyväksyttiin nostettavaksi asteittain 63 vuodesta 65 vuoteen. Vastaavasti julkisten alojen eläkelain mukaisen eläkkeen karttumisen yläikäraja nostettiin asteittain 70 vuoden iän täyttämiseen asti siten, että eläkettä karttuisi vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä 68 vuoden täyttämiseen asti, vuosina 1958–1961 syntyneillä 69 vuoden täyttämiseen ja 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuoden täyttämiseen asti.

Ehdotuksen mukaan Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 27 § ehdotetaan muutettavaksi siten että virkamiehen eroamisikä nostettaisiin asteittain 70 vuoden ikään vastaavasti kuin julkisten alojen eläkelaisissa on nostettu eläkkeen karttumisen yläikärajaa.

4 Esityksen vaikutukset

Ehdotetut muutokset vastaavat yleistä eläkeuudistusta ja niillä on samoja vaikutuksia kuin 2017 alusta voimaan tulevalla uudella eläkelainsäädännöllä. Yleisessä eläkeuudistuksessa korostetaan elinajanodotteen kasvua, mikä puoltaa työuran pidentämistä ennen eläkkeelle siirtymistä. Suomen Pankki haluaa omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että kaikkien virkamiesryhmien työurat pitenisivät myös Suomen Pankissa.

HE 190/2016 vp

Ehdotetut eläkeikien muutokset koskevat vain niitä henkilöitä, joiden eläkeikä ei ole täyttynyt 1 päivänä tammikuuta 2018. Tällaisia 60 vuoden eläkeikään oikeutettuja on Suomen Pankista saatujen tietojen mukaan silloin enintään 68 henkilöä. Näillä henkilöillä eläketurva karttuu koko sen ajan, minkä he ovat Suomen Pankin palveluksessa. Toisaalta muutoksen seurauksena, heidän eläkkeellä oloaikansa vastaavasti lyhenee. Suomen Pankin kannalta eläkeiän nosto aiheuttaa eläkkeiden maksatukseen vähäistä siirtymää myöhäisemmäksi. Muutoksella ei arvioida olevan erityisiä taloudellisia vaikutuksia Suomen Pankin toiminnallisiin kuluihin ja eläkevastuusiin tai laajemmin kansantalouteen.

Eroamisiän noston vaikutuksia on vaikea arvioida etukäteen. Valtion virkamieslain muutoksen yhteydessä on esitetty Kuntien eläkevakuutuksen tietoihin perustuen seuraavia tietoja eroamisikään liittyen. Valtion palveluksesta jäi suoraan eläkkeelle 68 vuoden iässä 8,7 prosenttia vuonna 2013 ja 13,1 prosenttia vuonna 2014. Valtion palveluksesta suoraan eläkkeelle jääneiden tilasto ei ole kuitenkaan suoraan vertailukelpoinen, sillä tilasto sisältää myös ne henkilöt, jotka ovat jääneet eläkkeelle luottamustoimesta 68 vuoden iässä. On vaikea arvioida, moniko nyt 68-vuotiaana eläkkeelle jäävistä jatkaisi 70 vuoden ikään.

Suomen Pankin tilastojen mukaan vuoden 2005 jälkeen on eläkkeelle jäänyt noin 240 henkilöä. Heistä viisi henkilöä on jäänyt eläkkeelle vasta eroamisiässään eli keskimäärin noin joka viideskymmenes. Mainituista viidestä henkilöstä kolme on jäänyt eläkkeelle vuoden 2016 aikana.

5 Asian valmistelu

Ehdotus hallituksen esitykseksi on valmisteltu Suomen Pankin aloitteesta virkatyönä valtiovarainministeriössä.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunnot sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöltä, Suomen Pankilta, Finanssivalvonnalta ja Suomen Pankin henkilöstöyhdistykseltä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö ehdotti lausunnossaan, että Suomen Pankin virkamiehistä annettuun lakiin lisättäisiin julkisten alojen eläkelain voimaantulolain 6 §:n 3 momenttia vastaava säännös. Säännöksen mukaan eläkeikä voi nousta korkeintaan kullekin ikäluokalle säädetyin alimman vanhuuseläkeiän tasolle. Lisäyksellä varmistettaisiin, ettei kenenkään eläkeikä voi nousta yleistä alinta vanhuuseläkeikää korkeammaksi. Kommentti on otettu esityksessä sellaisenaan lisäyksenä huomioon.

Suomen Pankki korosti lausunnossaan vuoden 2017 eläkeuudistuksessa tavoitellun työurien pidentämisen välttämättömyyttä huoltosuhteen, julkisen talouden tasapainon ja työeläkemaksuun kohdistuvan nousupaineen takia. Eläkeuudistus koskee myös julkista sektoria. Vastaavilla perusteilla ja yhdenvertaisuusperiaatetta noudattaen Suomen Pankki piti aiheellisena, että esityksen mukaisesti korotetaan pankin virkamiesten alhaisempia eläkeikä vastavalla periaatteella kuin julkisten alojen eläkelain voimaantulosäännöksessä määrätään ammatillisesta eläkeiästä. Suomen Pankki piti myös esitysluonnoksessa ehdotettua eroamisiän nostoa perusteluineen kannatettavana.

Finanssivalvonnalla ei ollut lakiesityksestä lausuttavaa.

Suomen Pankin Henkilöstöyhdistys ry vastusti muutosehdotusta ja lausui, että Suomen Pankin rajatun ja suljetun virkamiesryhmän 60 vuoden henkilökohtainen eläkeikä pitää säilyttää. Henkilöstöyhdistys perusteli kantaansa rinnastamalla Suomen Pankin alemmat eläkeiät julkis-

ten alojen henkilökohtaisiin eläkeikiin, joita ei muuteta uudessa julkisten alojen eläkelaisissa (81/2016) ja että Suomen Pankin eläkeikiä ei ole pankissa aiemminkaan rinnastettu ammatillisiin eläkeikiin ja viittasi myös esityksen vähäisiin taloudellisiin vaikutuksiin sekä totesi, että alhaisemmat eläkeiät voisi rinnastaa myös lisäeläkejärjestelyihin. Henkilöstöyhdistys ei lausunut mitään muutosehdotuksesta, joka koskee Suomen Pankin virkamiesten eroamisiän korottamista.

Henkilöstöyhdistyksen vastustuksesta huolimatta lakiesityksen sisältöä tai perusteluja ei ole katsottu tarpeelliseksi muuttaa, ottaen huomioon sosiaali- ja terveysministeriön ehdotuksesta tehdyn enimmäiskorotusta koskevan lisäyksen vaikutus.

6 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 80 §:n mukaisesti yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista määrätään lailla, minkä vuoksi muutos toteutetaan Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain muutoksella. Perustuslakivaliokunta on vuonna 2015 ottanut kantaa eläkeiän nostoon PeVL 16/2015 vp yleistä eläkeiän nostoa koskevan hallituksen lakiesityksen yhteydessä ja todennut seuraavaa. Ehdotetut ammatillisen eläkeiän nostamista koskevat säännökset eivät kaiken kaikkiaan johda ammatillisen eläkejärjestelmän valinneiden henkilöiden eläke-etujen kohtuuttomaan heikentymiseen, joten lakiesitys voidaan tältä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyä arvioitaessa on ensinnäkin syytä kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu muutos ei merkitse ammatillista eläkeikää koskevan oikeuden lakkauttamista, vaan ammatillisen eläkeiän nostamista asteittain vastaavalla tavalla kuin yleistä eläkeikää nostetaan. Tätä yhdenvertaisuutta korostavaa ratkaisua voidaan pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä perusteena ammatillisen eläkeiän nostamiselle. Vähintään 15 vuotta sitten tehty valinta ammatillisen eläkejärjestelmän säilyttämisestä ei perustuslakivaliokunnan mielestä muodosta ehdotonta estettä nostaa ammatillista eläkeikää tilanteessa, jossa myös yleinen eläkeikä nousee.

Perustuslakivaliokunta katsoo sääntelyn oikeasuhtaisuutta arvioitaessa keskeistä olevan, että eläkeiän korotus ei saa muodostua kohtuuttomaksi. Ehdotuksen mukaan ammatillista eläkeikää nostetaan ensimmäisen kerran vuonna 2018, joten sopeutumisaikaa jää ensimmäiselle ikäluokalle noin vuosi lain voimaantulosta. Muutos toteutuu asteittain ja melko maltillisesti. Ammatillisen eläkeiän nostamista kahdella vuodella voidaan sinänsä pitää jo melko merkittävänä, mutta näin suuri korotus koskee henkilöitä, joiden lain voimaan tullessa voimassa oleva eläkeikä täyttyy vasta vuonna 2025 tai sen jälkeen.

Suomen Pankin eläkesääntöön liitetyt erityiset eläkeikämääräykset, eivät ole suoraan verrattavissa julkisten alojen sääntelyssä käytettyihin ammatillisen eläkeiän tai henkilökohtaisen eläkeiän käsitteisiin. Huomattava on myös, että niin sanotut henkilökohtaiset eläkeiät eläkesääntelyssä asettuvat korkeammiksi kuin vanhuuseläkeikärajat.

Kun ehdotetussa eläkeiän nostossa on kuitenkin ammatillisen eläkeiän nostoa vastaavasti esitetty eläkeiän nostosta porrastetusti kyseiselle määritellylle virkamiesryhmälle, vaikka Suomen Pankin eläkesääntö ei tunne ammatillisen eläkeiän käsitettä, voidaan nyt ehdotetun eläkeiän noston perustuslainmukaisuutta arvioida vastaavin perustein kuin perustuslakivaliokunta on arvioinut ammatillisen eläkeiän nostoa.

Edellä esitetyillä perusteilla hallitus katsoo, että lakiesitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

7 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 27 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 1231/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 58 b § seuraavasti:

27 §

Virkamiesten yleinen eroamisikä on 70 vuotta.

58 b §

Ennen 1 päivää tammikuuta 1992 alkaneeseen Suomen Pankin palvelussuhteeseen sovellettavaa 60 vuoden eläkeikää korotetaan niin, että jos Suomen Pankin eläkesäännön mukainen eläkeikä täyttyy vuonna:

- 2018, eläkeikää korotetaan kolmella kuukaudella;
- 2019, eläkeikää korotetaan kuudella kuukaudella;
- 2020, eläkeikää korotetaan yhdeksällä kuukaudella;
- 2021, eläkeikää korotetaan vuodella;
- 2022, eläkeikää korotetaan vuodella ja kolmella kuukaudella;
- 2023, eläkeikää korotetaan vuodella ja kuudella kuukaudella;
- 2024, eläkeikää korotetaan vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;
- 2025 tai sen jälkeen, eläkeikää korotetaan kahdella vuodella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu 60 vuoden eläkeikä voi kuitenkin nousta korkeintaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 10 §:n 2 ja 3 momentissa kullekin ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän tasolle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 27 §:n 1 momentti tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018 asteittain siten, että vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä eroamisikä on 68 vuotta, vuosina 1958–1961 syntyneillä 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 2016

Pääministerin estyneenä ollessa, kunta- ja uudistusministeri

Anu Vehviläinen

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

Laki

Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 27 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on laissa 1231/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 58 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §
Virkamiesten yleinen eroamisikä on 68 vuotta.

27 §
Virkamiesten yleinen eroamisikä on 70 vuotta.

58 b §

Ennen 1 päivää tammikuuta 1992 alkaneeseen Suomen Pankin palvelussuhteeseen sovellettavaa 60 vuoden eläkeikää korotetaan niin, että jos Suomen Pankin eläkesäännön mukainen eläkeikä täyttyy vuonna:

2018, eläkeikää korotetaan kolmella kuukaudella;

2019, eläkeikää korotetaan kuudella kuukaudella;

2020, eläkeikää korotetaan yhdeksällä kuukaudella;

2021, eläkeikää korotetaan vuodella;

2022, eläkeikää korotetaan vuodella ja kolmella kuukaudella;

2023, eläkeikää korotetaan vuodella ja kuudella kuukaudella;

2024, eläkeikää korotetaan vuodella ja yhdeksällä kuukaudella;

2025 tai sen jälkeen, eläkeikää korotetaan kahdella vuodella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu 60 vuoden eläkeikä voi kuitenkin nousta korkeintaan julkisten alojen eläkelain (81/2016) 10 §:n 2 ja 3 momentissa kullekin ikäluokalle säädetyn alimman vanhuuseläkeiän tasolle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

HE 190/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lain 27 §:n 1 momentti tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018 asteittain siten, että vuonna 1957 ja sitä ennen syntyneillä eroamisikä on 68 vuotta, vuosina 1958–1961 syntyneillä 69 vuotta ja vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä 70 vuotta